

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DOI 10.31558/2519-2949.2021.3.16

УДК 327.5:34

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5769-7345>

Примуш М. В., Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8795-8910>

Осмоловська А. О., Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ СИСТЕМНОСТІ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

У статті здійснено спробу концептуалізації підходів до визначення природи і місця конфліктів у міжнародних відносинах, а також шляхів вирішення міжнародних конфліктів у сучасній теорії міжнародних відносин. Міжнародний конфлікт визначається авторами як відкрите політичне зіткнення двох і більше держав (або інших міжнародних акторів) на підставі розбіжності або суперечності їх інтересів.

Були окреслені погляди провідних теоретиків реалізму, лібералізму, марксизму як напрямів у теорії міжнародних відносин. З'ясовано, що завершення «холодної війни» створило подальшу дискусію про перспективи світової політики в нових умовах. У цей період з'являються концепції Ф. Фукуями, С. Гантінгтона, І. Валлерстайна, свій погляд на перспективи світової політики і характер конфліктів у XXI столітті висловлюють Й. Галтунг, М. Каплан, К. Уолц, С. Браун та інші. Теоретики, які належать до різних наукових політологічних шкіл, вказують на збереження конфліктогенності в міжнародних відносинах, проте їх погляди на природу конфліктів та можливість управління конфліктами відрізняються. Систематизовано погляди теоретиків щодо впливу структури системи міжнародних відносин на характер та інтенсивність міжнародних конфліктів.

Автори зазначають, що в контексті дослідження міжнародних конфліктів особливого значення набувають правові аспекти регулювання міжнародних відносин. З огляду на це головною функцією міжнародного права є врегулювання міжнародних відносин, основними суб'єктами яких є держави. А основною ознакою держави залишається її суверенітет. Зазначено, що механізми формування і дії норм міжнародного права носять міждержавний, а не наддержавний характер.

Визначено, що за сучасних умов атрибутами сучасної міжнародної політики регіональні кризи, гібридні війни, інформаційні блокади, які не сприяють формуванню стійкої системи міжнародних відносин.

Ключові слова: міжнародний конфлікт, збройний конфлікт, система міжнародних відносин, міжнародне право.

Міжнародні конфлікти відрізняються від конфліктів у інших сферах суспільного життя через притаманні самій міжнародній політиці специфічні особливості. У міжнародних відносинах немає єдиного центру прийняття рішень, обов'язкових для всіх учасників цих відносин, тому кожна держава прагне самостійно і незалежно від інших реалізувати власні інтереси.

Мета статті – враховуючи особливості побудовання систем міжнародних відносин, визначити природу виникнення та місце міжнародних конфліктів у цих системах.

Представники так званого реалістичного напрямку в політичній думці, такі, як американський політолог середини ХХ в. Г. Моргентау [6], вважали конфлікти іманентно властивим і принципово невід'ємним атрибутом міжнародних відносин. Вони вважали, що кожна держава має бути готовою

у разі виникнення небезпеки збройного конфлікту до застосування сили для захисту власних інтересів, оскільки інших шляхів забезпечення безпеки вони не бачили. У тій чи іншій мірі традиції класичного реалізму в сучасних умовах продовжує один з напрямів теорії міжнародних відносин – неореалізм.

Опоненти «реалістів» дотримувалися іншої точки зору на шляхи, і на способи вирішення конфліктів. Вони припускали можливість мирного врегулювання конфліктних ситуацій на основі моральних і правових норм. Яскравими прикладами подібних підходів був проект Договору про вічний мир, запропонований німецьким філософом І. Кантом, і план перебудови міжнародних відносин англійського філософа і правознавця Д. Бенґама, на основі створення універсальної міжнародної організації, що об'єднала б усі держави світу [9, с. 94]. Спроба реалізації цих ідей в практиці міжнародних відносин першої половини ХХ в. виявилася невдалою, тому самі ці ідеї стали характеризуватися не інакше, як «політичний ідеалізм», тобто оголошувалися непридатними для вироблення реального зовнішньополітичного курсу. У даний час ліберальну традицію в тій чи іншій мірі продовжує неолібералізм, що є, так само як і неореалізм, однією з головних наукових шкіл в сучасній теорії міжнародних відносин.

Складність і різноманіття проблем і конфліктів сучасного світу, врегулювання яких на рівні окремих національних держав не видається можливим, вимагають передачі частини державних функцій і повноважень іншим акторам міжнародних відносин. З одного боку, це наднаціональні інститути, здатні реалізувати стару ліберальну мрію про створення об'єднуючого для всіх універсального центру, наприклад, світового уряду. З іншого – це транснаціональні компанії і неурядові організації, як зародки глобального громадянського суспільства, для діяльності яких кордони держав повинні бути відкриті, а уявлення про суверенітет, що заважають цьому, відкинути як застарілі. Таким чином, як вважають неоліберали, сформується світова політика з новими механізмами вирішення конфліктів як в міждержавній сфері, так і в межах державних кордонів, які все ще зберігаються.

У ХІХ ст., поряд з ліберальними і «реалістичними» поглядами на природу міжнародних відносин та міжнародних конфліктів, утвердився марксистський підхід до розуміння цих проблем. Відповідно до уявлень К. Маркса, Ф. Енгельса, а пізніше і В. Леніна будь-яка політика, в тому числі і міжнародна, виражається у відносинах між класами. В основі міжнародних конфліктів лежать протиріччя класових інтересів, тому і в сфері міжнародних відносин також може мати місце класова боротьба, яка, з точки зору марксизму, є двигуном всього історичного процесу [9, с. 95].

Завершення на межі 80-90-х рр. минулого століття «холодної війни» у зв'язку з розпадом соціалістичного табору і Радянського Союзу створило дискусію про перспективи світової політики в нових умовах. Першою концепцією, з якої, власне кажучи, ця дискусія і почалася, була концепція американського політолога Ф. Фукуями. Він стверджував, що, оскільки глобальне ідеологічне протистояння між лібералізмом і комунізмом завершилося перемогою лібералізму, настав «кінець історії». Тобто остаточно вирішене питання про вибір шляху суспільного розвитку може об'єднати людство на основі спільних універсальних цінностей. Усі проблеми і конфлікти, що дісталися від минулого, будуть вирішені. Такий оптимістичний погляд на майбутнє не виправдав себе, і сам автор цієї концепції змушений був її згодом дезавувати [2].

Своєрідною відповіддю на концепцію Ф. Фукуями стала концепція зіткнення цивілізацій американського політолога С. Гантінгтона. Він погодився зі своїм колегою в тому, що конфлікти періода «холодної війни» ґрунтувалися на ідеології. Але Гантінгтон не вважав нову епоху безконфліктною. Навпаки, на зміну колишньому політичному протистоянню, заснованому на відмінностях ідеологій та суспільних систем, прийшли конфлікти цивілізаційного характеру. Відмінності між цивілізаціями, за Гантінгтоном, мають глибше коріння, ніж відмінності між принципами політичного та економічного устроїв, тому конфлікти, що породжуються цивілізаційним фактором, будуть протікати більш гостро, ніж конфлікти, що мали інші підстави. У ХХІ ст. країни Заходу можуть зіткнутися, на думку С. Гантінгтона, з новими погрозами з боку незахідних цивілізацій, перш за все ісламської і буддистсько-конфуціанської [4].

Свій погляд на перспективи світової політики і характер конфліктів у ХХІ столітті висловили і прихильники неомарксизму. Найвідоміший з них, американський соціолог, І. Валлерстайн, вважає, що причиною всіх негараздів залишається глобальна капіталістична «світ-система». Саме властиві їй суперечності породжують і будуть породжувати конфлікти як у центрі самої світ-системи, так і на її периферії, в країнах «третього світу». Конфліктогенними будуть міжнародні відносини, але ще вищий потенціал конфліктності буде характерний для внутрішніх соціально-економічних і соціально-

політичних процесів, причому не тільки в бідних, але й в багатих країнах [7].

Дискусія, розпочата ще в кінці 80-х рр. минулого століття, поки далека від завершення. Це ще раз підтверджує, що питання про природу міжнародних конфліктів залишається центральним питанням теорії та практики міжнародних відносин. Міжнародний конфлікт є одним з видів політичних конфліктів. Політичні конфлікти обумовлені розбіжностями інтересів, цінностей або ідентифікацій політичних суб'єктів. Міжнародний конфлікт можна визначити як відкрите політичне зіткнення двох і більше держав (або інших міжнародних акторів) на підставі розбіжності або суперечності їх інтересів. Інтереси держав можуть стикатися через приналежність тієї чи іншої території, через проходження лінії державного кордону. Інтереси можуть бути економічного характеру, що пов'язано з доступом до використання будь-яких ресурсів або контролю над ними.

Конфлікти, викликані економічними протиріччями, можуть розвиватися і вирішуватися саме в економічній сфері. Однак так буває не завжди. Зіткнення економічних інтересів може ускладнити міждержавні відносини і навіть стати причиною використання військової сили. Політичні та економічні інтереси в міжнародних конфліктах можуть переплітатися. З одного боку, конфлікти можуть породжуватися інтересами забезпечення національної безпеки держав. З іншого – посилення на безпеку можуть маскувати інші мотиви, що спонукають лідерів держав до конфлікту.

Міжнародний конфлікт, навіть якщо його учасниками стають тільки два актори, посідає певне місце в існуючій на даний момент структурі міжнародної системи. Від характеру цієї структури залежить ступінь конфліктогенності міжнародних відносин, а також можливість і межі управління конфліктною ситуацією.

Цікаві судження з цього приводу висловив в 60-70-х рр. ХХ ст. відомий скандинавський дослідник міжнародних конфліктів Йохан Галтунг [3]. На його думку, існує два «ідеальних» типи міжнародних систем і один «змішаний», що характеризується тією чи іншою комбінацією структур перших двох. Ідеальними типами міжнародної системи можуть бути егалітарний тип та ієрархічний. Егалітарний характеризується відсутністю стійкої структури. Всі елементи такого типу міжнародної системи абсолютно рівні і незалежні один від одного, звідси і назва – «егалітарний», тобто той, що передбачає загальну рівність. Жоден актор подібної системи не має влади щодо будь-яких інших акторів, усі актори діють з огляду на свої власні інтереси, не беручи до уваги інтереси інших суб'єктів міжнародних відносин. Оскільки ці інтереси не можуть збігатися повністю, конфлікти в такій системі неминучі.

Ієрархічний тип системи міжнародних відносин протилежний егалітарному. Кожен актор ієрархічної системи має фіксований статус, який визначає його права і обов'язки. Актори, що стоять вище на ієрархічних сходах, мають владу щодо нижчих і можуть контролювати та спрямовувати їхні дії. Якщо всі учасники ієрархічної системи підкорятимуться встановленим правилам, то конфлікти між ними будуть неможливі.

Насправді, як вважав Й. Галтунг, у чистому вигляді не існує ані егалітарних, ані ієрархічних систем, а є змішані типи, які включають елементи однієї й іншої. Міжнародна система за характером структури і властивим їй закономірностям може наближатися до того чи іншого ідеального типу, а може бути й рівновіддалена від них обох.

Аналіз практики міжнародних відносин на основі теоретичних положень Й. Галтунга дозволяє зробити два висновки. По-перше, якщо в регіоні складається близька до ієрархічної система відносин з державою-гегемоном, що забезпечує контроль над усіма іншими акторами, то така система буде відрізнятися певною стійкістю і стабільністю, конфлікти всередині неї малоймовірні. Якщо ж конфлікти виникають, то у держави-гегемона є достатньо ресурсів і можливостей для управління такими конфліктами, в тому числі і для їх повного припинення, якщо вони суперечать інтересам самої держави-лідера.

По-друге, з концепції Й. Галтунга впливає той факт, що ієрархічна система міжнародних відносин передбачає безліч формальних правил і процедур, якщо не розуміти буквально термін «ієрархічна система» як відсутність рівності між державами і насильницьке нав'язування волі одних держав іншим. Інакше кажучи, це панування міжнародного права, широкий розвиток мережі міжнародних організацій, наявність сформованих і стійких міжнародних режимів у багатьох сферах світової політики та світової економіки. Чим більше держави пов'язані між собою різного роду зобов'язаннями, чим менший простір, де вони можуть діяти, не зважаючи на інтереси й думки інших держав, тим менша загроза відкритих міжнародних конфліктів, тим вищий рівень міжнародної стабільності та безпеки.

Найбільшої популярності у науковому середовищі набула розроблена на межі 50-60-х рр. ХХ ст. типологія міжнародних систем американського політолога Мортон Каплана. Він пов'язував

характер структури кожної із запропонованих ним моделей систем міжнародних відносин зі ступенем їх конфліктності. Всього він виділив шість типів міжнародних систем: система «балансу сил», вільна біполярна система, жорстка біполярна система, універсальна система, ієрархічна система і система вето [5].

У системі «балансу сил» основними акторами є національні держави з широкими військовими й економічними можливостями. У цій системі не існує диференціації ролей; якщо в ній налічується менше п'яти держав-акторів, то система може виявитися нестійкою. Якщо є п'ять або більше таких держав, то вони зацікавлені в тому, щоб не допустити усунення інших держав як основних акторів системи, зберігши їх як майбутніх союзників. Кожен з акторів прагне забезпечити свою безпеку шляхом отримання великих можливостей в системі міжнародних відносин, тому вони утворюють союзи і ведуть між собою війни. Але ці війни носять локальний характер, а союзи є нестійкими. Коаліції, що виникають, найчастіше спрямовані проти акторів, що претендують на панування або мають переваги, що можуть дати їм панівне становище. Будь-яка з союзних держав-акторів може бути прийнятним партнером, бо тільки таким чином вона в змозі забезпечити собі оптимальну ймовірність того, що буде членом коаліції, що перемогла, або не сильно постраждає від поразки, якщо опиниться у коаліції, що програла. Така система є стійкою.

У вільній біполярній системі ролі диференційовані. Вона складається з акторів різних типів: окремих держав, блоків держав, лідерів блоків, членів блоків, позаблокових країн та універсальних організацій. Стійкість такої системи зростає в тому випадку, якщо лідери блоків мають монополію на атомну озброєння. Союзи утворюються на базі спільних інтересів. Війни мали б тенденцію до перетворення з локальних у глобальні, якби не стримуючий вплив ядерної зброї, а також посередницька діяльність нейтральних країн та універсальних акторів. Така система є менш стійкою, ніж система «балансу сил».

Жорстка біполярна система має багато спільного з вільною біполярною системою. Відрізняється вона тим, що в жорсткій системі скасовується роль нейтральних держав і в значній мірі атрофується роль універсальної організації. У разі існування такої системи, вона характеризується б дуже високою напругою.

Універсальна система могла б, на думку М. Каплана, виникнути в тому випадку, якщо б низка політичних повноважень була передана універсальній організації. Така система вимагала б від частини своїх членів переорієнтації, оскільки перевагу було б надано колективним і міжнародним цінностям.

Ієрархічна система являє собою модифікацію універсальної. Передбачається, що вона могла б сформуватися внаслідок зміни масштабів міжнародної організації або встановлення одноосібної влади будь-якого поодинокого актора.

Система вето – це система держав-акторів або блоків-акторів, в якій кожен актор має значний запас атомної зброї. Члени такої системи не схильні до утворення союзів. Вони прагнуть до того, щоб ймовірність війни не збільшувалася, але при цьому зберігалася б напруга, що породжує відносно нестійкість. Ця система менш стабільна, ніж вільна біполярна система.

Вплив структури системи міжнародних відносин на характер та інтенсивність міжнародних конфліктів активно вивчається в рамках неореалістичного напрямку в теорії міжнародних відносин. Американський політолог К. Уолтц [8] аналізував однополярні, біполярні та багатополярні моделі міжнародної системи з точки зору їх стабільності, і, таким чином, вірогідності розв'язання збройних конфліктів. На його думку, найбільш стабільною є біполярна система, а найменш стабільною – однополярна; багатополярна займає проміжне положення. Проте є й протилежна думка, згідно з якою зростання кількості полюсів та центрів сили веде до дестабілізації, а однополярна структура міжнародної системи є найстабільнішою, оскільки забезпечує концентрацію сили і влади.

Неореаліст С. Браун [1] запропонував шість гіпотез, що пояснюють причини збройних конфліктів в залежності від структури міжнародної системи:

1) однополярні системи зі стійкими зв'язками між державами мають найбільші можливості із запобігання конфліктам;

2) війни в однаковій мірі можливі як в однополярній, так і в багатополярній системах зі слабкими зв'язками, але коли провідні держави не розділені на коаліції, що протистоять одна одній, у них менше стимулів до участі в локальних конфліктах;

3) біполярні і багатополярні системи зі слабкими зв'язками створюють велику ймовірність збройних конфліктів, що здатні поширюватися на всю систему; така структура відносин підштовхує провідні держави до втручання в локальні конфлікти;

4) виникнення воєн в біполярній системі із сильними зв'язками всередині полюсів в цілому малоімовірно, проте якщо війна починається, то її важко локалізувати;

5) теоретично найбільш безпечною може бути багатополярна система, що складається з внутрішньо згуртованих та інтегрованих коаліцій;

б) відсутність в структурі міжнародної системи чітко виражених полюсів, з одного боку, найбільшою мірою провокує виникнення збройних конфліктів, але, з іншого – сприяє їх локалізації.

У контексті дослідження міжнародних конфліктів особливого значення набувають правові аспекти регулювання міжнародних відносин. Основною ознакою будь-якої держави залишається її суверенітет, який означає верховенство держави в межах її власних кордонів та її самостійність у взаєминах з іншими державами. Міжнародне право розглядає як свого суб'єкта й учасника міжнародних відносин не будь-які державні органи або окремих осіб, а державу в цілому. Усі важливі міжнародно-правові дії, здійснені уповноваженими офіційними особами, вважаються виконаними від імені держави. Держави як носії суверенітету рівні між собою юридично. Відповідно кожна з них має в міжнародних відносинах однаковий рівень юридичної самостійності та незалежності.

Головна функція міжнародного права полягає у врегулюванні міжнародних відносин, оскільки в ролі головних його суб'єктів виступають держави. Отже, механізми формування і дії норм міжнародного права носять міждержавний, а не наддержавний характер. У міжнародних відносинах не існує наддержавних механізмів примусу. За необхідності держави, як основні актори в будь-якій системі міжнародних відносин, самостійно забезпечують підтримку міжнародного правопорядку за допомогою створених ними міжнародно-правових інститутів. Міжнародне право виконує такі функції: регулюючи, оскільки встановлює жорсткі правила взаємин між державами; забезпечувальну, тому що спонукає держави дотримуватися певних правил поведінки; охоронну, оскільки забезпечує законні права й інтереси держав [9, с. 132]. Усі принципи міжнародного права можна поділити на дві групи. Перша група об'єднує принципи збереження миру і підтримки загальної безпеки: незастосування сили або погрози силою; мирного розв'язання міжнародних суперечок; територіальної цілісності держав; непорушності кордонів. Друга група включає загальні принципи.

Міжнародно-правова заборона на застосування сили і погрози силою у взаєминах між суверенними державами і міжнародно-правовий принцип мирного вирішення суперечок передбачає наявність механізмів для реалізації мирної альтернативи. У сучасному міжнародному праві передбачена ціла низка мирних способів залагоджування конфліктів. До них належать міжнародні переговори, надання добрих послуг, посередництво. Ці способи використовуються в практиці міжнародних відносин на основі звичаїв, що склалися впродовж тривалого часу.

Сьогодні, після дезінтеграції колишньої біполярної системи міжнародних відносин, процес становлення нової системи затягнувся. Поки неясними залишаються контури властивої їй структури взаємин між провідними акторами. Претензії на формування однополярного світу не мають достатніх підстав, а спроби досягнення такого «світу» на практиці призводять до ще більшої дестабілізації сучасних міжнародних відносин і нехтування нормами міжнародного права. У результаті кількість конфліктних ситуацій не зменшилася в порівнянні з періодом «холодної війни», причому поряд з традиційними загрозами міжнародній безпеці з'являються нові, такі як тероризм, організована злочинність, наркоторгівля і наркотрафік. Всі ці виклики пов'язані з зонами неврегульованих внутрішньополітичних та міжнародних конфліктів.

Таким чином, після занепаду Радянського Союзу та закінчення «холодної війни» такі ключові геополітичні актори, як США та Російська Федерація у своїй зовнішній політиці перейшли від концепції «стримування впливу один одного» до концепції «поширення свого впливу». Сьогодні вони прагнуть до формування нового світопорядку, що був би заснований на домінуванні однієї з цих держав. Проте спроби двох країн нав'язати світу однополярну модель міжнародних відносин зустрічають потужний опір з боку інших державних та недержавних акторів міжнародних відносин. Проблема міжнародного тероризму, з якою сьогодні стикаються США та Європа, випробування окремими країнами ядерної зброї, події на Близькому Сході, військові конфлікти в регіонах, які підтримує та провокує Росія, свідчать про неможливість створення однополярного світу, а також про нездатність США або Росії взяти на себе цілковитий контроль над світовим політичним процесом.

За таких умов у сучасній світовій політиці не слід очікувати формування стійкої системи міжнародних відносин, яка б базувалась на принципах міжнародного права, взаємодопомоги та співпраці. Регіональні кризи, гібридні війни, інформаційні блокади стають атрибутами сучасної міжнародної політики.

Бібліографічний список:

1. Brown S. International Relations in a Changing Global System: Toward a Theory of World Polity. Boulder CO: Westview Pres, 1992. 190 p.
2. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. London : Penguin, 2020. 464 p.
3. Galtung J. Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization (International Peace Research Institute, Oslo (PRIO)). NUC : SAGE Publications Ltd, 1996. 292 p.
4. Huntington P. Samuel. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. NYC : Simon & Schuster, 2011. 368 p.
5. Kaplan M. System and Process in International Politics. ECPR Press, 2005. 260 p.
6. Morgenthau Hans J. Politics Among Nations. NYC : McGraw-Hill Education, 2005. 752 p.
7. Wallerstein I. World-Systems Analysis: An Introduction. Durham : Duke University Press, 2004. 128 p.
8. Waltz K. Theory of International Politics. Long Grove : Waveland Press, 2010. 256 p.
9. Примуш М.В., Ключев О.В. Політична Конфліктологія: теорія і практика: навч. посіб. Донецьк, 2011. 144 с.

References:

1. Brown S. International Relations in a Changing Global System: Toward a Theory of World Polity. Boulder CO: Westview Pres, 1992. 190 p.
2. Fukuyama F. The End of History and the Last Man. London : Penguin, 2020. 464 p.
3. Galtung J. Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization (International Peace Research Institute, Oslo (PRIO)). NUC : SAGE Publications Ltd, 1996. 292 p.
4. Huntington P. Samuel. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. NYC : Simon & Schuster, 2011. 368 p.
5. Kaplan M. System and Process in International Politics. ECPR Press, 2005. 260 p.
6. Morgenthau Hans J. Politics Among Nations. NYC : McGraw-Hill Education, 2005. 752 p.
7. Wallerstein I. World-Systems Analysis: An Introduction. Durham : Duke University Press, 2004. 128 p.
8. Waltz K. Theory of International Politics. Long Grove : Waveland Press, 2010. 256 p.
9. Prymush M.V., Kliuzhev O.V. Politychna Konfliktolohiia: teoriia i praktyka: navch. posib. Donetsk, 2011. 144 s.

Prymush M. V., Osmolovska A. O. Political and Legal Aspects of International Conflicts Through the Prism of Systems of International Relations

The authors attempt to conceptualize approaches to determination of the nature and place of conflicts in international relations, as well as ways to resolve international conflicts in the modern theory of international relations. An international conflict is defined by the authors as an open political clash of two or more states (or other international actors) on the basis of differences or conflicts of interest.

The views of leading theorists of realism, liberalism, and Marxism as directions in the theory of international relations were outlined. It was found that the end of the Cold War created further discussion about the prospects of world politics in the new conditions. During this period, the concepts of F. Fukuyama, S. Huntington, I. Wallerstein appeared, J. Galtung, M. Kaplan, K. Waltz, S. Brown and others expressed their views on the prospects of world politics and the nature of conflicts in the XXI century. Theorists of different scientific political science schools point on the persistence of conflicts in international relations, but their views on the nature of conflicts and the possibility of conflict management are different. The views of theorists on the influence of the structure of international relations system on the nature and intensity of international conflicts are systematized.

The authors note that in the context of the study of international conflicts, the legal aspects of the regulation of international relations are of particular importance. In view of this, the main function of international law is to regulate international relations, the main subjects of which are states. Sovereignty remains the main feature of the state. It is noted that the mechanisms of formation and operation of international law are interstate, not supranational.

It is determined that under modern conditions the attributes of modern international politics are regional crises, hybrid wars, information blockades, which do not contribute to the formation of a stable system of international relations.

Keywords: *international conflict, armed conflict, system of international relations, international law.*